

DÜNYADA KOBİ FİNANSAL RAPORLAMA UYGULAMALARI VE TÜRKİYE İÇİN ÇIKARIMLAR: YEREL FİNANSAL RAPORLAMA ÇERÇEVESİ'NE BAKIŞ

Doç. Dr. Can Tansel KAYA*

Yrd. Doç. Dr. Nida TÜREGÜN**

Makale Gönderim Tarihi : 14.07.2016 / Kabul Tarihi : 29.08.2016

ÖZ

Farklılıklardan arındırılarak muhasebenin ortak bir dil haline getirilmesinin kaçınılmaz olduğu günümüzde, ülkemizde KOBİ'lerin finansal tablolarına olan güvenirliliğin sağlanması, finansal tablo kullanıcılarına karşılaştırılabilirlik imkanının teşhis edilebilmesi, yerel ya da uluslararası finansman bulma kolaylığının yaratılması, kurumsallaşmalarına yardımcı olacak ve küresel ticarete ilişkilerinin artırılmasını sağlayacak; özellikle büyümekte olup ileride sermaye piyasalarına dahil olmayı planlayanların tam set TFRS'ye geçişini kolaylaştıracak bir standart gereksinimi ortaya çıkmıştır. Çalışmanın amacı, kayıt dışı ekonominin de önüne geçebilmesi beklenen uygulamaların gelişimi sürecinden, dünya örneklerinin Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi ile birlikte sentezlenmesidir.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, KOBİ UFRS/TFRS, Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi, Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluş.

JEL Sınıflandırması: M40, M41, M48, M49

INTERNATIONAL ASSESSMENT OF FINANCIAL REPORTING PRACTICES AND INTERPRETATIONS FOR TURKEY: NATIONAL FINANCIAL REPORTING FRAMEWORK

ABSTRACT

Highly integrated level of today's trade requires accounting to evolve into a common language. Thus, a special standard is needed for SMEs, which will enhance reliance on the SME financial statements, enrich comparability opportunities for statements users, improve access to local or international capital, establish governance and boost international trade opportunities especially for SMEs which are in a process of becoming publicly held. The aim of this paper is to shed light on the National Financial Reporting Framework by providing international standard setting practices.

Keywords: SME, IFRS/TRFS for SMEs, National Financial Reporting Framework, Public Interest Entities.

JEL Classifications: M40, M41, M48, M49

* Yeditepe Üniversitesi, İ. İ. B. F. İşletme Bölümü, Muhasebe & Denetim Anabilim Dalı Başkanı, can.kaya@yeditepe.edu.tr

** Özyeğin Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Otel Yöneticiliği Lisans Programı, nida.turegun@ozyegin.edu.tr

1. GİRİŞ

Doğru ve gerçeği yansıtan finansal raporlama, işletme faaliyetlerini, yapılan yatırımları ve katlanılan borçlanmayı etkin kılarak doğru bir resim çizer. Tarihsel olarak finansal raporlama standartları her ülke tarafından münferit olarak geliştirilmiştir. Bu standartlar bazen devletler, bazı durumlarda muhasebeciler ve bazı durumlarda da bağımsız kurullar tarafından belirlenmiştir. Özellikle son 35 yıla bakıldığında, büyük bir değişikliklerin meydana geldiği gözlemlenmiş ve sermaye piyasaları artık küreselleşmiştir. Günümüzde yatırımcılar dünya çapında yatırım fırsatları ve şirketler ise en düşük fiyatlı sermayeyi aramakta. Her gün sınır ötesi şirket birleşmeleri ve bireysel yatırımcıların bilgisayarları üzerinden menkul kıymetler borsalarında işlem gören şirketlerin hisse senetlerini satın alabildikleri bir dünyada yaşamaktayız. Küreselleşmiş sermaye piyasalarındaki muhasebe uygulama farklılıkları, finansal raporları daha az anlaşılır bir hale getirmekte; yatırımcı ve alacaklıların yapmak istedikleri karşılaştırmaları güçleştirmekte ve sermayenin etkin paylaşımına engel olmaktadır (Van Mourik ve Walton, 2013). Tüm dünyadaki en büyük 52 borsada yaklaşık 45.000 kote şirket bulunurken, Avrupa'da 25 milyon, Amerika Birleşik Devletleri'nde 20 milyon, Birleşik Krallık 'ta %99.6'sı 100 kişiden az çalışmanı olan toplamda 4.7 milyon özel sektörde faaliyet gösteren işletme bulunmaktadır (Vasek, 2011; Ciubotariu, 2013). Ülkemizde sayıları 3.5 milyona yakın olduğu ileri sürülen KOBİ'lerin, tüm işletmelerin %99.8'ini oluşturduğu ve toplam istihdamın %74.2'sini sağladığı göz önünde bulundurulduğunda, bu işletmelerin muhasebe uygulamalarının da ne derece önem arz ettiği ortaya

çıkılmaktadır (Yılmaz, 2014). Bu çalışmanın amacı, ülkemizde ve dünyada KOBİ'ler için çeşitli evrelerden geçerek tasarlanmış ancak bir türlü gerçek anlamda hayata geçirilememiş KOBİ'ler için finansal raporlama standartlarını, derinlemesine incelenmiş dünya örneklerinin ışığında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun (KGK) çatısı altında yayımlanan Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi ile birlikte sentezleyerek; gerek akademik çevrelere gerekse de sektöre bir yol haritası çizebilmektir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1 Dünyada KOBİ Tanımları

Genel kabul görmüş tek bir KOBİ tanımı bulunmamakla birlikte, farklı ülkeler tarafından yapılan KOBİ tanımlarının değişkenleri başlıca sektör, istihdam, hasılat, sermaye yatırımları, bilanço toplamları, bağımsızlık ve yasal statü olarak karşımıza çıkmaktadır (ACCA, 2010). Genel bir fikir birliğinin olmamasıyla beraber tanımda Avrupa Komisyonu'nun (AB), Birleşmiş Milletler Sanayi Kalkınma Örgütü (BMSKÖ) ve Dünya Bankası'nın (DB) tanımlarının kabul düzeyi yüksek ölçüdedir. Bu örgütlerin tanımlarını ele aldığımızda, AB ve BMSKÖ 250 ve DB 300 personelden az kişi sayısı kriterini getirmekte olup; parasal olarak da AB 50 milyon Euro ve DB 15 milyon dolardan az toplam aktif/ciro odaklı işletmeler tanımlamasını yapmaktadır.

KOBİ'nin UFRS tanımı ise halka açık borç ve öz kaynağı olmayan, ana işkolu olarak diğer üçüncü şahıslar için mutemet sıfatıyla herhangi bir varlık tutmayan ve de dış kullanıcılar için genel amaçlı finansal tablo hazırlayan herhangi bir şirket olarak yapılmaktadır (IASB, 2009).

Tablo 1. KOBİ Tanımları ve Ölçümleri

<i>Ülke</i>	<i>KOBİ Tanımı</i>	<i>Ölçüm</i>
<i>ABD</i>	Üretim: 500'den az çalışana sahip işletmeler Çalışan Personel Sayısı ve Hasılat İhracat: 500'den az çalışana ya da 25 milyon dolar yıllık gelire sahip işletmeler Tarım: 500'den az çalışana ya da 250,000 dolar yıllık gelire sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Hasılat
<i>Avrupa Birliği</i>	Mikro: 10'dan az çalışana ya da 2 milyon avro Çalışan Personel Sayısı, Hasılat ve Bilanço net satış hasılatı/mali bilanço toplamına sahip işletmeler Küçük: 50'den az çalışana ya da 10 milyon avro net satış hasılatına ya da 5 milyon avro mali bilanço toplamına sahip işletmeler Orta: 250'den az çalışana ya da 50 milyon avro net satış hasılatına ya da 43 milyon avro mali bilanço toplamına sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı, Hasılat ve Bilanço
<i>Avustralya</i>	Tarım Dışı: 200'den az çalışana sahip işletmeler Çalışan Personel Sayısı ve Faaliyet Değeri Tarım: 200'den az çalışana ya da 400,000 AUD faaliyet değerine sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Faaliyet Değeri
<i>Çin</i>	100'den az çalışana sahip işletmeler Çalışan Personel Sayısı	Çalışan Personel Sayısı
<i>Endonezya</i>	100'den az çalışana sahip işletmeler Çalışan Personel Sayısı	Çalışan Personel Sayısı
<i>Filipinler</i>	200'den az çalışana ya da 60 milyon PHP varlığa Çalışan Personel Sayısı ve Varlıklar sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Varlıklar
<i>Hindistan</i>	Üretim: Varlıklar Mikro: 62,000 dolar a kadar duran varlık yatırımına sahip işletmeler Küçük: 1.25 milyon dolara kadar duran varlık yatırımına sahip işletmeler Orta: 2.5 milyon dolara kadar duran varlık yatırımına sahip işletmeler Hizmet: Mikro: 25,000 dolara kadar ekipman yatırımına sahip işletmeler Küçük: 0.5 milyon dolara kadar ekipman yatırımına sahip işletmeler Orta: 1.5 milyon dolara kadar ekipman yatırımına sahip işletmeler	Varlıklar
<i>Hong Kong</i>	Üretim: 100 ya da az çalışana sahip işletmeler Çalışan Personel Sayısı Diğer: 50 ya da az çalışana sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı
<i>Japonya</i>	Toptan: 100'den az çalışana ya da 100 milyon Çalışan Personel Sayısı ve Varlıklar JPY varlığa sahip işletmeler Servis: 100'den az çalışana ya da 50 milyon JPY varlığa sahip işletmeler Perakende: 50'den az çalışana ya da 50 milyon JPY varlığa sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Varlıklar

	Diğer: 300 ya da az çalışana ya da 300 milyon JPY varlığa sahip işletmeler	
Kanada	250'den az çalışana ya da 50 milyon CAD Çalışan Personel Sayısı ve Hasılat yıllık hasılatla sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Hasılat
Kore	Üretim: 300'den az çalışana ya da 8 milyar KRW Çalışan Personel Sayısı, Varlıklar ve Hasılat varlığa sahip işletmeler Toptan: 100'den az çalışana ya da 10 milyar KRW hasılatla sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı, Varlıklar ve Hasılat
Latin Amerika	100'dan az çalışana ya da 3 milyon dolar hasılatla Çalışan Personel Sayısı ve Hasılat sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Hasılat
Malezya	Üretim: 150'den az çalışana ya da 25 milyon Çalışan Personel Sayısı ve Fonlar MYR fona sahip işletmeler Servis: 50'den az çalışana ya da 5 milyon MYR fona sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Fonlar
Rusya	Mikro: 15'den az çalışana ya da 2 milyon ruble Çalışan Personel Sayısı ve Ciro ciroya sahip işletmeler Küçük: 100'den az çalışana ya da 10 milyon ruble ciroya sahip işletmeler Orta: 250'den az çalışana ya da 43 milyon ruble ciroya sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Ciro
Singapur	Üretim: 15 milyon SGD'den az duran varlıklara Çalışan Personel Sayısı ve Varlıklar sahip işletmeler Servis: 200'den az çalışana sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Varlıklar
Tayland	Üretim/Servis: 200'den az çalışana ya da 200 Çalışan Personel Sayısı ve Varlıklar milyon THB varlığa sahip işletmeler Toptan: 50'den az çalışana ya da 100 milyon THB varlığa sahip işletmeler Perakende: 30'dan az çalışana ya da 60 milyon THB varlığa sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Varlıklar
Tayvan	Üretim: 200'den az çalışana ya da 80 milyon Çalışan Personel Sayısı ve Hasılat TWD ödenmiş sermayeye sahip işletmeler Diğer: 50'den az çalışana ya da 100 milyon TWD yıllık hasılatla sahip işletmeler	Çalışan Personel Sayısı ve Hasılat

Not: JPY: Japon Yeni, MYR: Malezya Ringiti, PHP, Filipin Pezosu, TWD: Tayvan Doları, THB: Tayland Bahtı, KRW: Güney Kore Wonu, AUD: Avustralya Doları, CAD: Kanada Doları

Kaynak: ABD, Avustralya, Kanada: USITC (2010); Avrupa Birliği: TOBB (2015) ; Çin, Hong Kong, Endonezya, Japonya, Malezya, Filipinler, Kore, Singapur, Tayvan, Tayland: Okot (2008); Latin Amerika: Bouri ve diğerleri, (2011); Hindistan: SMCCI (2006); Rusya: Orekhova (t.y.)

2.2- KOBİ'lerin Dünya Ekonomisindeki Yeri

KOBİ'ler aynı zamanda tüm dünyada önemli ekonomik birimlerdir. Takip eden bölümde kıtalara göre KOBİ'lerin ekonomideki yeri açıklanmıştır.

Avustralya: Avustralya Ticaret Odası verilerine göre KOBİ'ler beş milyondan fazla çalışana ya da tüm çalışanların %63'üne istihdam sağlamaktadır. 1.2 milyonu aşan KOBİ'ler bütün işletmelerin %96'sını ve gayri safi yurtiçi hasılanın %33'ünü oluşturmaktadır. Avustralya'daki %93.5 çalışan mikro ölçekli işletmelerde yani 20'den az çalışana sahip işletmelerde çalışmaktadır. Yaklaşık 100,000 işletme 2 milyon AUD ciroya sahip olarak %9 devlet hasılatına katkı sağlamaktadır (ASMEA, 2015).

Kanada: %98.2 küçük ölçekli işletmeler ve %1.6 orta ölçekli işletmeler olmak üzere KOBİ'ler bütün işletmelerin %99.8'ini oluşturmaktadır. Özel sektör istihdamının %77.7'sini ve yeni iş istihdamının %50'sini sağlayarak gayri safi yurtiçi hasılanın %40'ını oluşturmaktadır. KOBİ'ler yurt dışı ihracatının %36'sını sağlayarak yaklaşık 125 milyar CAD mal ihracatını gerçekleştirmektedir (Industrie Canada, 2013; Canada Trade, 2014)

ABD: KOBİ'ler 500'den az çalışanı olan firmalar olarak ABD ekonomisinin belkemiğidir. Tüm firmaların %99'unu oluşturmaktadır. Özel sektörde %50'den fazla istihdamını ve net yeni özel sektör istihdamının %65'ini oluşturur. KOBİ'ler tarım dışı gayri safi yurtiçi hasılanın yarısından fazlasını, tüm ihracatçıların yüzde 98'ini ve ihracat gelirinin %34'ünü oluşturmaktadır (Firoozmand ve diğerleri, 2015).

Avrupa Birliği: KOBİ'ler finansal olmayan tüm işletmelerin % 99.8'ini oluşturmaktadır. Toplam istihdamın %67'sini sağlayarak 90 milyon kişiye istihdam oluşturmaktadır. Yeni iş istihdamının %85'ini ve özel sektörün üçte ikisini oluşturmaktadır. KOBİ'ler sektör katma değerinin

%58'ini (3.7 trilyon avro) meydana getirmektedir (Muller ve diğerleri, 2015)

Latin Amerika: KOBİ'ler bütün işletmelerin %99'unu ve toplam istihdamın %67'sini oluşturmaktadır. Diğer ülkelerden farklı olarak Latin Amerika ülkelerinde büyük ölçekli işletmeler gayri safi yurtiçi hasılanın %70'ini oluşturarak KOBİ'lere sadece %30'luk bir pay düşürmektedir. KOBİ'ler büyük ölçüde istihdam sağlasa da üretime katkıları çok azdır. Bu da heterojen üretim yapısını yansıtmaktadır (OECD, 2013 ve LAEO, 2015).

Afrika: KOBİ'ler Afrika ekonomisinin büyümesinde çok önemli bir rol üstlenmektedir. KOBİ'lerin istihdama olan katkısı %45 iken gayri safi yurtiçi hasılaya katkısı %33'dür. Ayrıca tüm işletmelerin %91'ini oluşturmaktadır. Birçok Afrika ülkesinde, bulunduğu bölgenin %80 istihdamını ve yeni iş istihdamının %50'sini sağlamaktadır (AfDB, 2013 ve Santos, 2015).

Orta Doğu: Resmi rakamlarla KOBİ'ler tüm istihdamın %40'ını oluşturduğunu söylese de Uluslararası Finans Kurumuna'a göre bu yüzdenin %67 dolaylarında olduğu düşünülmektedir. 19-23 milyon işletme sayısı ile birçok Orta Doğu ülke işletmelerinin %80 ile %90'ını oluşturmaktadır (Saleem, 2013).

Asya: KOBİ'ler tüm işletmelerin %97'sini oluşturmaktadır. Toplam istihdamın yarısından fazlasını sağlamaktadır. Gayri safi yurtiçi hasılaya katkısı ülkeler arasında %20 ile %50 arasında değişmektedir. Direk ithalata katkısı ise %35 civarındadır (APEC, 2015).

Rusya: Toplam istihdamın %23'ünü sağlayarak gayri safi yurtiçi hasılaya %22 oranında katkı sağlamaktadır. Her 1000 çalışanın 17'sine KOBİ'ler tarafından istihdam sağlanmaktadır. Toplam KOBİ sayısının %80'ini 10'dan az çalışana sahip olan mikro ölçekli işletmeler oluşturmaktadır (Bossoutrot, 2005).

2.3- Kobilerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri

Ülkemizde KOBİ'ler küreselleşmenin neden olduğu yoğun rekabetli ortamda ekonomimizin gelişmesinde ve rekabet edebilirliğimizi arttırmada büyük rol oynamaktadır. Küreselleşme, teknolojik gelişimi arttırmaktadır ve teknolojinin hızlanmasıyla beraber üretilen ürünlerin hayat süreleri de kısalmaktadır. Ne yazık ki dünyamızdaki bu gelişim tüketicinin kısa aralıklarla tercih değiştirmesine sebep olmaktadır. KOBİ'lerin günümüz küreselleşmesindeki önemi, değişen piyasa şartlarına en hızlı şekilde uyum sağlamasıdır. KOBİ'lerin yapısı gereğince esnek üretime sahip olmaları, istihdama katkı sağlamaları, bölgesel olarak dengeli büyümeleri ve yeni istihdam oluşturmaları ülkemiz için sosyal kalkınma adına önemli yapı taşlarından birini oluşturmaktadır (Ergün, 2012).

Ülkemizde KOBİ'ler tüm işletmelerin %99.8'ini oluşturarak toplam istihdamın %74.2'sini sağlamaktadır. Ayrıca cironun %63.8'ini, maaş ve ücretlerin %54.7'sini, faktör maliyetiyle katma değer %52.8'ini ve maddi mallara ilişkin brüt yatırımın %53.3'ünü oluşturmaktadır; yoğunlukla olarak ticaret sektöründe yer alarak toptan ve perakende, ticaretinin %39.9'unu, ulaştırma ve depolamanın %15.7'sini ve imalat sanayinin %12.6'sını oluşturmaktadır. KOBİ'lerin ticaret sektöründeki istihdam payı %28.3'dür (TÜİK, 2015b).

Ülkemizde KOBİ'ler %48.1'ini Avrupa ülkelerine, %35.5'ini Asya ülkelerine yaparak toplam ihracatın %56.4'ünü gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda ithalatın %50.5'ini Avrupa ülkelerinden ve %39.8'ini Asya ülkelerinden yaparak toplam ihracatın %91.6'sını gerçekleştirmektedir (TÜİK, 2015a). Bu veriler KOBİ'lerin ekonomik sistemimizde vazgeçilmez ekonomik birimler olduğunu göstermektedir.

04.11.2012 tarih ve 790 sayılı Resmi Gazete'de

yayımlanarak yürürlüğe giren, “*Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik*” ile ülkemizdeki KOBİ tanımı “*İki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk milyon Türk Lirasını aşmayan ve bu Yönetmelikte mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimleri veya girişimleri*” olup, KOBİ'ler üç sınıfa ayrılmaktadır (Resmi Gazete, 2012):

Mikro ölçekli KOBİ: bünyesinde yıllık 10 kişiden az çalışan personel sayısı barındıran ve yıllık net satış hasılatı ya da yıllık mali bilanço toplamı 1 milyon TL'yi aşmayan işletmelerdir.

Küçük ölçekli KOBİ: bünyesinde yıllık 50 kişiden az çalışan personel sayısı barındıran ve yıllık net satış hasılatı ya da yıllık mali bilanço toplamı 8 milyon TL'yi aşmayan işletmelerdir.

Orta ölçekli KOBİ: bünyesinde yıllık 250 kişiden az çalışan personel sayısı barındıran ve yıllık net satış hasılatı ya da yıllık mali bilanço toplamı 40 milyon TL'yi aşmayan işletmelerdir (TOBB, 2012).

3. KOBİ UFRS

KOBİ UFRS, 9 Temmuz 2009'da Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) tarafından yayımlanmıştır. 15.000 sayfalık Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (GKGMİ) ve 3.700 sayfalık UFRS'na nazaran, kolaylaştırılarak KOBİ'lerin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilerek 230 sayfada hazırlanmıştır. UMSK, dünyadaki tüm işletmelerin %95'inden fazlasının KOBİ UFRS kullanımına uygun olduğunu belirtmiştir (Sanders ve diğerleri, 2013). Tüm dünyadaki en büyük 52 borsada yaklaşık 45.000 kote şirket bulunurken, Avrupa'da 25 milyon, Amerika Birleşik Devletleri'nde 20 milyon, Birleşik Krallık'ta %99.6'sı 100 kişiden az çalışanı olan toplamda 4.7 milyon özel sektörde faaliyet

gösteren işletme bulunmaktadır (Vasek, 2011; Ciubotariu, 2013).

KOBİ'ler için muhasebe standartlarının oluşturulmasının başlıca amacı, tam set UFRS'nın yayımlanma amacı ile paralellik içerisinde olarak KOBİ'lerin ortak bir muhasebe diline sahip olmalarını sağlamaktır. Sahip olunacak ortak dil sonucunda ise KOBİ'ler muhasebeye olan bakış açısını ödenecek vergi hesaplamasından güvenilir, doğru ve dürüst finansal raporlamaya doğru kaydıracaktır. Ayrıca bu ortak dil sayesinde tüm paydaşlara karşılaştırılabilir bilgiler sunarak uluslararası pazarda ulaşılabilirlik kazanacaklardır (Ram ve Newberry, 2013; Arsoy ve Bora, 2012).

Amerika Birleşik Devletleri'ne bakıldığında, Amerikan Yetki Belgeli Kamu Muhasebecileri Enstitüsü (AICPA) özellikle Amerikan meslek mensuplarının ortaya koymuş olduğu dirence rağmen UMSK'nu, yıllık bütçesi yaklaşık 11 Milyon ABD Dolar olan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu'ndan (FASB) sonra standart koyucu olarak resmen tanımış olup, gerek UFRS gerekse KOBİ UFRS'nın uygulamaya geçişine mâni teşkil edebilecek tüm engelleri kaldırmıştır (Sanlı, 2002). Aynı zamanda, AICPA bünyesinde faaliyet gösteren tüm üyeler, diledikleri takdirde finansal tabloları Amerikan GKGMI'nin yanı sıra UFRS'na göre de hazırlayabilmektedir. Bu durum, özellikle denetim tarafında önem arz etmekte olup, denetçiye gerek UFRS gerekse de KOBİ UFRS kapsamında hazırlanmış finansal tablolara olumsuz görüş verme hakkını sunmaktadır. Deloitte (2009) tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya konulan bir araştırma, Amerikan KOBİ'lerinin %51'inden fazlasının halka açık olan şirketlerden farklı olarak kendilerine özel bir muhasebe standardı olması gereğini savunduklarını ortaya koymuştur.

Avrupa'ya bakıldığında, UFRS'nın yaygınlığı belirgin seviyelere özellikle kota şirketler için gelmiş olsa da, KOBİ'lerin ulusal standartlara

göre muhasebe tutması uluslararası karşılaştırılabilirlik açısından oldukça zayıf kalmaktadır (Jermakowicz, 2006). Ne var ki, KOBİ'lerin çok düşük bir kısmının "gerçek" durumu yansıtan finansal tablolar hazırlamak istediği, araştırmaların ortak paydada bulunduğu bir gerçektir. Çoğunluğun, muhasebeyi sadece vergi odaklı yönetim için basit bir araç görmekte olup; yönetsel anlamda bir stratejik karar verici araç olarak görememektedir. Çek Cumhuriyeti ve Ukrayna, Romanya gibi genelini m Avrupa ülkelerinin oluşturduğu çalışmalara bakıldığında, KOBİ'lerin UFRS çatısı altında raporlama yapmaktan kaçındıkları ve maliyet/fayda analizine bakıldığında, yarattıkları gelirler ile UFRS'na uygun raporlama için maruz kalacakları zaman ve parasal maliyetlerin elde edilecek faydadan ağır basacağı savunulmaktadır (Albu, 2013; Paseková, 2010; Strouhal, 2009). Kaya ve Koch (2015), 128 ülkeyi kapsayan çalışmalarında, kendi yerel finansal raporlama sistemini oturtamayacak ülkelerin KOBİ UFRS'nı kullanacaklarını öngörmüştür. Aynı bağlamda, özellikle gelişmekte olan ülkeler göz önüne alındığında, düşük kurumsal yönetim KOBİ UFRS'nın hayata geçirilmesine daha sağlam bir alt yapı oluşturmakta. Kural koyucular ve UMSK için iki önemli mesaj ortaya çıkmaktadır. Tam Set UFRS'nın aksine, KOBİ UFRS'nın ağırlıklı olarak gelişmekte olan ve AB dışı ülkelerde yaygınlaştığı gözlemlenmektedir (Ioana, 2013). Gelişmekte olan ülkelerin müsaade eden ancak zorunlu tutmayanlarında faaliyet gösteren işletmelerin %80'inin standardı kullanmadıkları ve sadece %28'inin KOBİ UFRS'na geçişte gerekli teknik bilgileri öğrenmek istedikleri ortaya çıkmıştır (Strouhal, 2015).

Fikir çatışmasına örnek teşkil edecek şekilde, Avrupa Komisyonu'nun KOBİ UFRS'ye mesafeli duruşu, AB ülkelerinin standardı UMSK'nca yayımlanmış şekliyle kullanmalarına engel teşkil ederek bu standardın kullanımını tamamen ülkelerin özgür iradesine bırakmıştır. Bu bağlamda

Kaya ve Koch (2015), Almanya ve Fransa gibi gelişmiş AB ülkelerinin ya hiçbir zaman, ya da Birleşik Krallık ve İrlanda örneğinde olduğu gibi kökten değişikliklerle AB Muhasebe Direktifinde de belirtildiği üzere KOBİ UFRS'yi kullanacaklarını savunmuştur (Kaya ve Koch, 2015 içerisinde EC, 2013).

KOBİ'ler yapısı gereği sahip oldukları ekonomik koşullar düşünüldüğünde tam set UFRS'nin uygulanmasından ziyade basite indirgenmiş ayrı bir muhasebe setinin yayınlanma gereksinimi gündeme gelmiştir.

Tablo 2. Kullanıcı Olmayanlar: KOBİ UFRS'nin Kullanılmadığı Ülkeler

Almanya	İrlanda	Moğolistan
Amerika Birleşik Devletleri	İspanya	Moldovya
Arnavutluk	İsveç	Nijer
Avusturya	İsviçre	Nijerya
Avustralya	İtalya	Norveç
Belçika	İzlanda	Özbekistan
Beyaz Rusya	Japonya	Pakistan
Bolivya	Kanada	Polonya
Brunei Darussalam	Kıbrıs (Güney)	Portekiz
Bulgaristan	Kolombiya	Romanya
Butan	Kore (Güney Kore)	Rusya
Çek Cumhuriyeti	Kosova	Suudi Arabistan
Çin	Letonya	Slovakya
Danimarka	Lihtenştayn	Slovenya
Endonezya	Litvanya	Tayland
Estonya	Lüksemburg	Tayvan
Finlandiya	Makao	Umman
Fransa	Macaristan	Uruguay
Gine-Bissau	Malezya	Yeni Zelanda
Hırvatistan	Malta	Yunanistan
Hindistan	Meksika	
Hollanda	Mısır	

KOBİ'ler finansal raporlarında UFRS'yi uygulaması ile beraberinde uluslararası pazarda karşılaştırılabilirlik fırsatına sahip olarak işbirliği

yapma şansı doğacaktır. Aynı zamanda KOBİ'lerin zayıf yönü olarak görünen kurumsallaşma, doğal bir süreç halinde KOBİ'lere entegre olacaktır.

Tablo 3. Kullanıcı Olanlar: KOBİ UFRS'nin Zorunlu ya da Müsaadeli Olduğu Ülkeler (IASB, 2013; www.kgk.gov.tr)

Anguilla	Guatemala	Sırbistan
Antigua & Barbuda	Güney Afrika	Sierra Leone
Arjantin	Gürcistan	Singapur
Azerbaycan	Honduras	Sri Lanka
Bahamalar	Hong-Kong	Saint Kitts ve Nevis
Bahreyn	Irak	Saint Lucia
Bangladeş	İsrail	Saint Vincent ve Grenadinler
Barbados	Jamaika	Surinam
Bermuda	Kamboçya	Svaziland
Birleşik Arap Emirlikleri	Kenya	Şili
Birleşik Krallık	Kosta Rika	Tanzanya
Bosna ve Hersek	Lesoto	Trinidad & Tobago
Botsvana	Madagaskar	Türkiye
Brezilya	Makedonya	Uganda
Cayman Adaları	Maldivler	Ukrayna
Dominik Cumhuriyeti	Moritus	Ürdün
Dominika	Myanmar	Venezüella
Ekvator	Nepal	Yemen
El Salvador	Nikaragua	Zambiya
Fiji	Panama	Zimbabve
Gana	Paraguay	
Grenada	Ruanda	

KOBİ UFRS gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkeler tarafından UFRS ile karşılaştırıldığında kısmen de olsa kolaylaştırılmış bir standart olmasından dolayı mütemyiz bir geresinim olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda UMSK'nun da altını çizdiği özelliklerin yanı sıra standardın sağlayacağı faydalar şu şekilde özetlenebilir:

- Finansal tablolara olan güvenilirliğin artmasını sağlayacak
- Finansal tablo kullanıcılarına karşılaştırılabilirlik imkanı vererek finansal raporlamanın da özünde yatan amaçları yerine getirebilecek,
- İşletmeler arasında karşılaştırılabilirliğin sağlanmasına yardımcı olacak (Akdoğan, 2010),
- KOBİ finansal tablolarına bütünsel bir güven yaratacak,
- Dünya Bankası ROSC raporları
- Finansman bulma kolaylığı sağlayacak,
- KOBİ'erin kurumsallaşmasına yardımcı olacak,
- Küresel ticarete ilişkilerin artması sağlayacak,

- Özellikle büyümekte olup ileride sermaye piyasalarına dahil olmayı planlayan işletmelerin tam set UFRS'ye geçişini kolaylaştıracak.

Hacim olarak daha küçük işletmelerin sağlıklı işletme sermaye yapılarından dolayı, devamında da büyüme ve yatırım zorlukları gibi orta ve uzun vade sıkıntıları sadece bu işletmeleri ilgilendirmeyip; finansal kuruluşlar ve tüm ekonomiye olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bağlamda, KOBİ UFRS'nin odağında nakit akım, likidite ve borçluluk gibi alanlarda finansal tablo kullanıcılarına doğru bilgiyi aktarma olduğundan dolayı, bu kullanıcılardan özellikle banka ve diğer finansal kuruluşlar bu şablonda raporlama yapan işletmelere daha kolay finansman sağlayacaklardır (Sanders ve diğerleri, 2013). Evrensellik talebi ve finansal tabloların dış menfaat sahiplerine bilgi sunma odağıyla ortaya çıkan standart, finansal tablolara olan güvenilirliğin artmasını sağlayacak (Arsoy ve Bora, 2012 içinde Evans ve diğerleri, 2005). KOBİ muhasebe standartları aynı zamanda gelişmekte olan ülkelerin KOBİ'lerine uluslararası ortamda kendini gösterme olanağı verecek ve bu işletmeler arasında karşılaştırılabilirliğin sağlanmasına yardımcı olacak (Akdoğan, 2010),

Tablo 4. Ülkeler İçinde KOBİ UFRS'nin Durumu

	Ülke Sayısı
KOBİ UFRS zorunlu ya da müsaade ediliyor	77
KOBİ UFRS çalışmaları sürüyor	11
KOBİ UFRS kullanılmıyor ve çalışmalar bulunmuyor	52
Toplam	140

(www.ifrs.gov, 2015a)

Tablo 5. KOBİ UFRS Kullanan Ülkeleri Kullanım Şekilleri

	Ülke Sayısı
KOBİ'lerin Tam Set yerine KOBİ UFRS kullanmaları gereken	5
KOBİ'lerin Tam Set ya da KOBİ UFRS seçme imkanı olan	52
KOBİ'lerin Tam Set, KOBİ UFRS ya da yerel finansal raporlama seçeneği bulunan	19
KOBİ'lerin KOBİ UFRS ya da yerel finansal raporlama seçeneği bulunan	1
Toplam	77

Bu 77 ülke sırasıyla Anguilla, Antigua ve Barbuda, Arjantin, Azerbaycan, Bahamalar, Bahreyn, Bangladeş, Barbados, Belize, Birleşik Arap Emirlikleri, Birleşik Krallık, Bosna ve Hersek, Botsvana, Brezilya, Butan, Cayman Adaları, Dominik, Dominik Cumhuriyeti, Ekvator, El Salvador, Ermenistan, Fiji, Filipinler, Filistin, Gana, Grenada, Guatemala, Guyana, Güney Afrika, Gürcistan, Honduras, Hong Kong, Irak, İrlanda, İsrail, İsviçre, Jamaika, Kamboçya, Kenya, Kolombiya, Kosova, Kosta Rika, Lesoto, Madagaskar, Makedonya, Maldivler, Malezya, Monserrat, Moritus, Myanmar, Nijerya, Nikaragua, Pakistan, Panama, Peru, Ruanda, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Sırbistan, Sierra Leone, Singapur, Sri Lanka, Suudi Arabistan, Surinam, Svaziland, Şili, Tanzanya, Trinidad ve Tobago, Uganda, Ukrayna, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Yemen, Zambiya, Zimbabwe'dir (www.ifrs.gov, 2015b).

4. TÜRKİYE VE KOBİLER İÇİN FİNANSAL RAPORLAMA

Ülkemizde KOBİ'lerin, tüm işletmelerin %99.8'ini oluşturduğu ve toplam istihdamın %74.2'sini sağladığı göz önünde bulundurulduğunda, bu işletmelerin muhasebe uygulamalarının da ne derece önem arz ettiği ortaya çıkmaktadır. İşletme başına çok yüksek hacimlerde işlemleri olmasa

da, 3.5 milyona yakın bir sayıda olmaları, toplamda ülkemiz ekonomisine belirgin etkileri olduğu aşıkardır (Yılmaz, 2014). Ülkemizde KOBİ TFRS Kasım 2010 yılında, 2013 yılında hayata geçirilmek üzere kabul görmüştür (Kılıç ve diğerleri, 2014). 01.07.2012 yürürlüğe giren 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe girecek olan tüm tüzel kişiliğe haiz ticari işletmelerin muhasebe raporlamasında Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının kullanılması hususu, yine aynı kanuna (6102 Sayılı TTK) 6335 sayılı kanun ile yapılan düzenleme ile bu hüküm kaldırılarak muhasebe sisteminin Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yürütülmesine karar verilmiştir. Bu hüküm Bağımsız Denetime tabi kurum ve kuruluşlar için ihtiyari olarak devam edilmesi kapsamında devam edilmiştir. Bundan dolayı, 2010 yılında, 2013 yılında hayata geçirilmek üzere kabul gören KOBİ TFRS uygulaması da yürürlükten kalkmıştır.

Muhasebe standartlarının KOBİ'ler için uygulanması şart olmakla birlikte ülkemizde, kayıt dışı ekonominin varoluşu ve mevcut çalışanların eğitim düzeyinin standartları anlama seviyesinde olmamaları, ülkemizde daha şeffaf ve gerçeği yansıtır bir düzene geçişi zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan Vergi mevzuatı ile KOBİ'ler için tasarlanan muhasebe uygulamaları arasında ikilemlerin oluşması da diğer konuların yanı sıra olası zorluk

teşkil etmektedir. Aynı zamanda, genel yaklaşımın değişime direnç gösteriyor olduğu bu alan, gerek meslek mensupları için; gerekse de işletmelerde muhasebe departmanlarında görev yapan çalışanlar için göz korkutucu bir durumdur. Diğer taraftan, KOBİ'ler için tasarlanan standartlar, uluslararası platformda şeffaf finansal raporlama yapmalarını sağlayacak ve böylelikle de şeffaf finansal raporlama güveni arttırarak kredi imkanlarını arttıracaktır. KOBİ'lerin temel amacı olan büyüme süresi de hızlanacak ve Yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve Basel kriterlerine göre finansal raporlama yapmaları sağlanacaktır (Arsoy ve Bora, 2012). TTK uyarınca ise, finansal tabloların hazırlanması ve sunumuyla ilgili düzenlemeler Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yapılmaktadır.

Bağımsız denetime tabi olan şirketlerde finansal raporlamaya ait kriterler Nakanlar Kurulu Kararı (BKK) ile belirlenmekte olup, başkaca şart aranmaksızın genel olarak Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluşlar (KAYİK) ile BKK ile belirlenen kriterlerden daha büyük şirketler bağımsız denetime tabidir. Finansal raporlamaya ilişkin hususlar “bağımsız denetime tabi olanlar” ve “bağımsız denetime tabi olmayanlar” olarak ayrı düzenlenmektedir.

Türkiye Muhasebe Standartlarını uygulamak zorunda olanlar, 26.08.2014 tarihli ve 26 sayılı Kurul Kararı “Ekli Listede” yer alan ve genel olarak KAYİK'lerden oluşanlardır (ww.kgk.gov.tr). Ayrıca, 1/1/2014 tarihi ve sonrasında başlayan hesap dönemlerine ilişkin münferit ve konsolide finansal tablolarını Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) uygun olarak hazırlamak ve sunmak zorundadırlar.

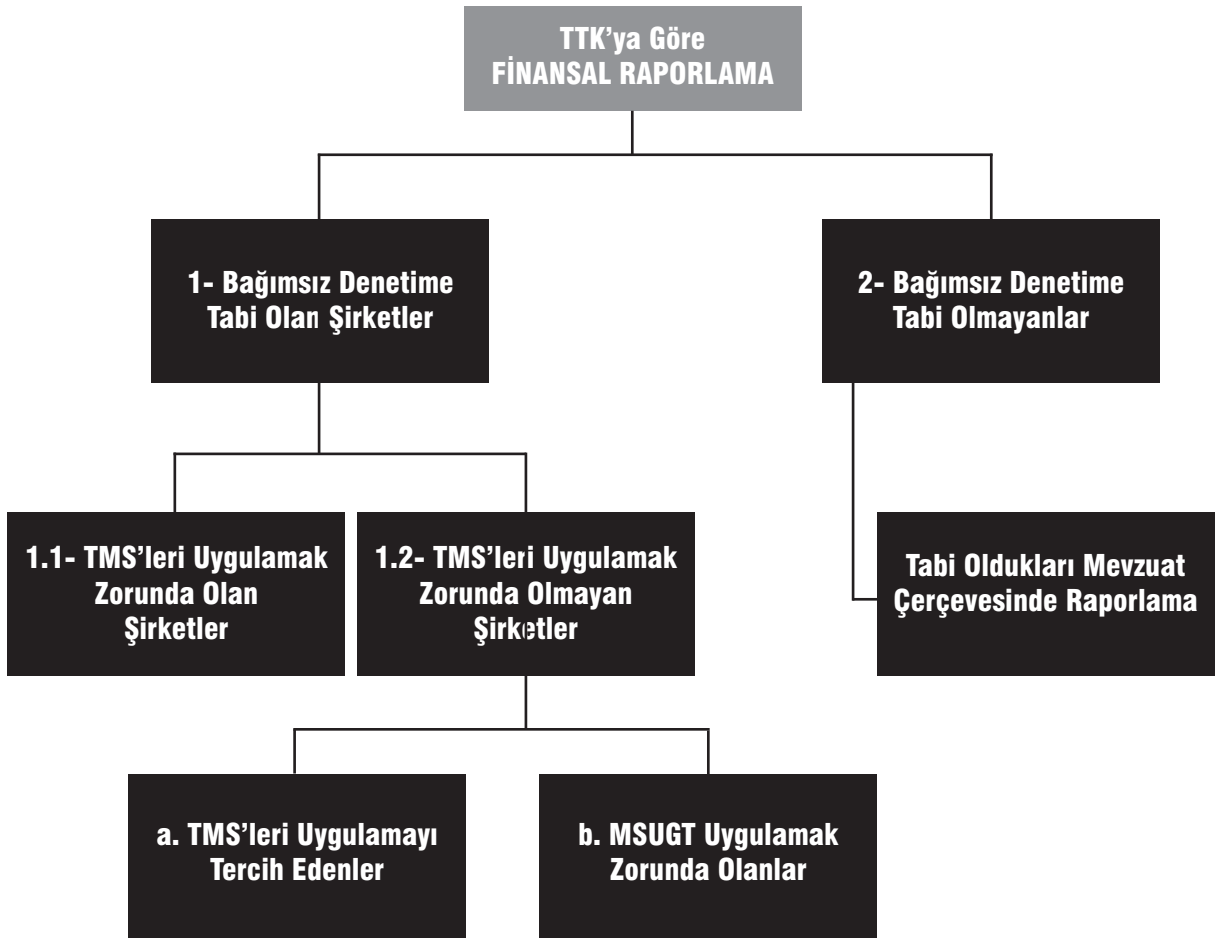
Türkiye Muhasebe Standartlarını uygulamak zorunda olmayanlar ise iki ayrı kategoride izlen-

mektedir. Bunlardan ilki TMS'leri uygulamayı tercih edenler, diğeri ise Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerini (MSUGT) uygulamak zorunda olanlardır.

Bağımsız denetime tabi olup, bahsi geçen “Ekli Listede” yer almayan şirketler, finansal tabloların hazırlanmasında ve sunumunda TMS'leri uygulamak zorunda olmayıp, isteğe bağlı olarak TMS'leri uygulayabilirler. TTK uyarınca, finansal tablolarını isteğe bağlı olarak TMS'lere uygun olarak hazırlayanların MSUGT'ne göre ayrıca finansal tablo hazırlamalarına gerek bulunmamaktadır.

MSUGT uygulamak zorunda olanlar ise, TMS'leri uygulamak zorunda olmayan ve uygulamayı tercih etmeyen şirketler olarak geçmektedir. Bunlar, finansal tablolarını MSUGT, 29/12/2014 tarihli ve 41 sayılı Kurul Kararıyla belirlenen İlave Hususlar'la birlikte uygulamak zorundadır (www.kgk.gov.tr). Düzenlemeler, finansal tabloların gerçeğe ve ihtiyaca uygunluğunun ve karşılaştırılabilirliğinin artırılmasını amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, finansal tablolar MSUGT'a göre hazırlanırken, örneğin 2014 yılına ilişkin amortismanların hesaplanması ve kıdem tazminatı yükümlülüğünün tahmin edilerek finansal tablolara yansıtılması zorunluluğu bulunmaktadır.

Diğer taraftan, bağımsız denetime tabi olmayanlarda finansal raporlama, yukarıda yer verilen 26 sayılı Kurul Kararı uyarınca, tabi oldukları mevzuat çerçevesinde hazırlanmaktadır. Bağımsız denetim kapsamında bulunmayanlar, KGK tarafından yapılan düzenlemeler vergisel yükümlülükleri etkilememekte ve değiştirmemektedir. Vergi mevzuatının gerektirdiği düzeltmeler işletmelerin sorumluluğunda olup, finansal tablolar dışında yapılacaktır.

Şekil 1. Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Finansal Raporlama, (www.kgk.gov.tr, 2015)

Bu bağlamda, bağımsız denetime tabi olup tam set Türkiye Muhasebe Standartlarını (TMS) uygulamayan işletmelerin finansal tablolarında uygulayacakları finansal raporlamaya ait düzenlenen çerçeve kapsamında ve amacı işletmelerin büyüklüğü ile finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaçlarına uygun olarak, gerçeğe uygun sunum sağlayan kaliteli ve anlaşılabilir finansal tabloların oluşturulması olan Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi ortaya çıkmıştır (YFRÇ). Ülkemizde, YFRÇ'nin hazırlanması aşamasında, bu çerçevenin AB Muhasebe Direktifiyle uyumlu olması gayesiyle, AB'ye üye ülkelerde UFRS'leri uygulamayan işletmeler için hazırlanmış yerel finansal

raporlama çerçeveleri incelenmiştir. İncelenen ülkeler arasından özellikle İngiltere esas alınmış olup, 1 Ocak 2015 tarihinde yürürlüğe giren 102 numaralı Finansal Raporlama Standardı (FRS 102) YFRÇ hazırlanırken referans alınan diğer bir kaynak olmuştur. Yerel Finansal Raporlama son haline getirildiğinde, finansal raporlama ile ilgili olarak ortaya farklı kategoride raporlama yapacak işletmeler çıkacaktır; TMS uygulayanlar, isteğe bağlı olarak TMS uygulayacaklar veya yeni Yerel Finansal Raporlama Çerçevesini uygulayacak olanlar ve yürürlükteki mevzuatın uygulamasına devam edecek olanlar. Kota şirketler dışında olanlar için bir boşluk mevcuttur ve

gerek kayıt dışılığı, gerekse de şeffaf bir finansal raporlama sistemini inşa edebilmek adına dünya uygulamaları mutlak suretle dikkate alınmalıdır.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

2015 yılı sonlarında, Kamu Gözetimi Kurumu tarafından taslak olarak yayınlanan ve özellikle başta akademik çevreler ve diğer meslek kuruluşları tarafından tartışılan Türkiye Finansal Raporlama Çerçevesinin, denetime tabi olacak firmalar için KOBİ TFRS uygulamalarına paralel bir uygulama içerisinde şekilleneceği beklenmektedir. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun ana felsefesini üzerine inşa etmiş olduğu sorumluluk, eşitlik, şeffaflık ve hesap verme yükümlülüğü, günümüzde göz önünde bulunan borsaya kota şirketlerden ziyade; ülkemizde faaliyet içerisinde olan tüm işletmelerin %99.8'ini ve toplam istihdamın %74.2'sini sağlayan ve sayıları 3.5 milyon seviyelerinde olan Türk KOBİ'ler için daha elzemdir. Bu bağlamda, ülkemiz finansal raporlama

uygulamalarının tek bir esas çerçevesinde şekillendirilmesinin finansal tabloların tüm ilgililer tarafından güven içinde anlaşılabilmesi ile birlikte gerçeğe ve ihtiyaca daha uygun finansal bilgilerin karşılaştırılabilir bir nizamda sunulması öncü hedef olmalıdır. Karataş (2016)'nın da altını çizdiği gibi, Taslak Çerçevenin hazırlanmasında da dikkate alınan İngiltere uygulamasında olduğu üzere, esas referans noktası olarak bir bütün halinde KOBİ TFRS hükümleri esas alınarak AB direktifine aykırı olmayan tüm hükümlerinin uygulanması; ve buna ek olarak denetime tabi olunma kriterleri titizlikle tekrar gözden geçirilerek Bakanlar Kurulu Kararı'nda ilerleyen zaman zarfı içerisinde ölçütlerin biraz daha düşürülmesiyle, bağımsız denetime tabi olacak şirket sayısının yüksek oranlarda arttırılması, şeffaf ve gerçeği yansıtan bir raporlama sistemi ve doğal olarak da sağlıklı Türk Ekonomisi için de olmazsa olmaz koşuldur.

KAYNAKÇA

- ACCA. 2010. Small Business: A Global Agenda, Londra
- AfDB. 2013. The AfDB SME Program Approval: Boosting Inclusive Growth in Africa. African Development Bank Group
- Akdoğan Nalan. 2010. “KOBİ Finansal Raporlama Standardına Genel Bakış ve Tam Set IAS/IFRS’lerden Farklılığı” Muhasebe ve Denetim Bakış, 30, 1- 26.
- Albu, C. N. 2013. “How Relevant Is Size for Setting the Scope of the IFRS for SMEs?”, Accounting & Management Information Systems/Contabilitate si Informatica de Gestiune, 12(2).
- APEC. 2015. Small and Medium Enterprises <http://www.apec.org/Groups/SOM-Steering-Committee-on-Economic-and-Technical-Cooperation/Working-Groups/Small-and-Medium-Enterprises.aspx>, Erişim Tarihi: 10 Aralık 2015
- Arsoy, A. P. ve Bora, T. 2012. “Kobi Muhasebe Standartlarının Gelişimi ve Türkiye Uygulaması Üzerine Bir Araştırma”. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 56(2012), 17-27.
- Aslan, S. 2007. “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) için Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile Global Uyum Süreci”, Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 23, Sayı 2.
- ASMEA. 2015. SME Facts <http://www.asmea.org.au/SMEFacts>, Erişim Tarihi: 9 Aralık 2015
- Bossoutrot, S. K. 2005. “Microfinance in Russia: Broadening Access to Finance for Micro and Small Entrepreneurs” (Vol. 67). World Bank Publications.
- Bouri, A., Breij, M., Diop, M., Kempner, R., Klinger, B., ve Stevenson, K. 2011. “Report On Support To Smes İn Developing Countries Through Financial Intermediaries”. Dalberg, November.
- Canada Trade. 2014. Canada-European Union: Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) <http://www.international.gc.ca/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/ceta-aecg/benefits-avantages/sme-pme.aspx?lang=eng>, Erişim Tarihi: 7 Aralık 2015
- Ciubotariu, M. S. 2013. “The role of small and medium enterprises in the modern economy and the importance of IFRS application for SMEs”, The USV Annals of Economics and Public Administration, 13(1 (17)), 201-210.
- Deloitte & Touche LLP. 2009. “IFRS Survey 2009 for Private Companies”. August 3, 2009. www.iasplus.com
- Ergün, N. 2012. “KOBİ’ler ve Girişimcilerin Türk Ekonomisindeki Yeri ve Önemi”, Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi, Kasım 2012, Sayı:287.
- Evans, L., Gebhardt, G., Hoogendoorn, M.N., Marton, J., Di Pietra, R., Mora, A., Thinggard, F., Vehmanen, P. ve Wagenhofer, A. 2005. “Problems And Opportunities Of An International Financial Reporting Standard For Small And Medium-Sized Entities” The EAA FRSC’s Comment on the IASB Discussion Paper, Accounting in Europe, No. 2, 23–45.
- Firoozmand, S., Haxel, P., Jung, E. ve Suominen, K. 2015. “State of SME Finance in the United States in 2015”, TradeUp Capital Fund and Nextrade Group, LLC.IASB. 2009. IFRS for SMEs, İngiltere
- IFRS. 2015a. “Analysis of the IFRS profiles for IFRS for SMEs”, <http://www.ifrs.org/Use-around-the-world/Pages/Analysis-of-SME-profiles.aspx>, 7 Aralık 2015, Erişim Tarihi: 11 Ocak 2016
- IFRS. 2015b. “Which jurisdictions require or permit the IFRS for SMEs?” <http://www.ifrs.org/Use-around-the-world/Pages/Analysis-of-SME-profiles.aspx>, 7 Aralık 2015, Erişim Tarihi: 22 Ocak 2016
- Industrie Canada. 2013. “Small Business Branch – Key small Business Statistics”, August, Kanada.
- Ioana, M. 2013. “Ifrs in The Small and Medium-Sized Entities.: Difficulties and Opportunities of the Ifrs for Smes”, Annals of Faculty of Economics, 1(1), 1240-1249.

Jermakowicz, G. T. 2006. "Implementing IFRS from the Perspective of EU Publicly Traded Companies", Journal of Accounting, Auditing and Taxation, vol. 15, pp. 170-196, 2006.

Karataş, M. 2016. "Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi Taslağı ve Kobi TFRS ile Karsılaştırılması", Vergi Sorunları Dergisi, Sayı 328, Ocak 2016.

Kaya, D. ve Koch, M. 2015. "Countries' adoption of the International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities (IFRS for SMEs) – early empirical evidence", Accounting and Business Research, 45:1, 93-120, DOI: 10.1080/00014788.2014.969188

Kılıç, M., Uyar, A. ve Ataman, B. 2014. "Preparedness for and perception of IFRS for SMEs: Evidence from Turkey", Journal of Accounting and Management Information Systems, 13(3), 492-519.

www.kgk.gov.tr (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu) "Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi Taslağı", http://www.kgk.gov.tr/contents/files/Pdf/Ek_1_Yerel%20Finansal%20Raporlama%20Çerçeve%20Taslağı.pdf, Erişim Tarihi: 10 Aralık 2015

www.kgk.gov.tr (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu) "Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Finansal Raporlama", http://www.kgk.gov.tr/contents/files/Pdf/Basin%20Duyurusu_2015.pdf, 30 Mart 2015, Erişim Tarihi: 17 Aralık 2015

www.kgk.gov.tr (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu), "Bağımsız Denetime Tabi Olup TMS'leri Uygulamayan Şirketlerin Finansal Tablolarının Hazırlanmasında ve Sunulmasında Uygulanacak İlave Hususlar", http://www.kgk.gov.tr/contents/files/Pdf/TMS_resmi_gazete_30.12.2014.pdf, 30 Aralık 2014, Erişim Tarihi: 29 Aralık 2015

www.kgk.gov.tr (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu), "TMS Uygulama Kapsamına İlişkin Kurul Kararı", http://www.kgk.gov.tr/contents/files/Pdf/Kurul_Kararı-degisikliklerislenmis.pdf, Erişim Tarihi: 29 Aralık 2015

Latin American Economic Outlook (LAEO). 2015. Traits and policies of Latin American SMEs <http://www.lata-meconomy.org/en/outlook/2013/traits-and-policies-of-latin-american-smes/>, Erişim Tarihi: 6 Aralık 2015

Muller, P., Caliendo, C., Peycheva, V., Gagliardi, D., Marzocchi, C., Ramlogan, R., ve Cox, D. 2015. "Annual Report on European SMEs 2014/2015 – SMEs Start Hiring Again". European Commission.

OECD. 2013. New SME Policies Needed To Boost Latin America's Growth, Say OECD and ECLAC. <http://www.oecd.org/newsroom/newsmepoliciesneededtoboostlatinamericagrowthsayoecdandeciac.htm>, Erişim Tarihi: 10 Aralık 2015

Okot, P. 2008. The Impact of ICT on Small and Medium-sized Enterprises (SMEs) in Uganda: A Case of Gulu Municipality.

Orehkova, A. (t.y.) SME Sector in Russia. <http://www.fp6-creation.ru/win/smeinrussia.html>, Erişim Tarihi: 9 Aralık 2015

Paseková, M., Müllerová, L., Strouhal, J., ve i evská, L. 2010. "IFRS for SMEs: Challenge for emerging countries? Case of Czech Republic and Ukraine", World Academy of Science, Engineering and Technology, 66, 1691-1694.

Ram, R. ve Newberry, S. 2013. "IFRS for SMEs: The IASB'S due process". Australian Accounting Review, 23(1), 3-17.

Resmi Gazete. 2012. "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik", 4 Kasım 2012, <http://www.resmigazete.gov.tr/eski-ler/2012/11/20121104-11.htm>, Erişim Tarihi: 11 Ocak 2016

Saleem, Q. 2013. "Overcoming Constraints to SME Development in MENA Countries and Enhancing Access to Finance", IFC World Bank Group.

- Sanders, J. C., Lindberg, D. L., ve Seifert, D. L. 2013. "Is IFRS for SMEs a Beneficial Alternative for Private Companies?", *The CPA Journal*, 83(2), 32.
- Sanlı, N. 2002. "Global muhasebe standartları", *Mali Çözüm Dergisi*, (60), 75-78.
- Santos, J. 2015. "Why SMEs are Key To Growth in Africa", *World Economic Forum*.
- SMCCI. 2006. "Micro, Small & Medium Enterprises Development (MSMED) Act", *Definition of MSMEs in India*.
- Strouhal, J., Mullerova, L., Cardova, Z., ve Pasekova, M. 2009. "National and International Financial Reporting Rules: Testing the Compatibility of Czech Reporting from SMEs Perspective", *WSEAS Transactions on Business and Economics*, vol. 9, no. 4, pp. 432-441.
- Strouhal, J., Pasekova, M. ve Crhova, Z. 2015. "Are SMEs Willing to Report under IFRS? Czech Evidence", *International Advances in Economic Research*, 21(2), 237-238.
- TOBB. 2012. "Türkiye'deki KOBİ Tanımı", <http://www.kobi.org.tr/index.php/tanimi/layout>, Erişim Tarihi: 10 Aralık 2015
- TOBB. 2015. "AB'deki KOBİ Tanımı", <http://www.kobi.org.tr/index.php/tanimi/abde>, Erişim Tarihi: 8 Aralık 2015
- TÜİK. 2015a. "Girişim Özelliklerine Göre Dış Ticaret İstatistikleri", 2014, Sayı: 18587
- TÜİK. 2015b. "Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri", 2015, Sayı: 21864
- USITC. 2010. *Small and Medium-Sized Enterprises: US and EU Export Activities, and Barriers and Opportunities Experienced by US Firms*. USITC Publication, 4169
- Van Mourik, C. ve Walton, P. 2013. *The Routledge Companion to Accounting, Reporting and Regulation*. Routledge.
- Vasek, L. 2011. "IFRS for SMEs a New Challenge for Worldwide Financial Reporting", *International Journal of Management Cases*, 13(4), 115-120.
- Yılmaz, T. 2014. "Türkiye'de KOBİ'ler", <http://manset.at/turkiyede-kobiler-infografik/>

